

Polen en het Spoor

Geschiedenis

Tegenwoordig valt de Poolse spoorwegmaatschappij PKP (Polskie Koleje Państwowe) onder het Ministerie van Transport, maar dat is niet altijd zo geweest. Tijdens het ontstaan van de spoorwegen bestond Polen namelijk niet. Toen in 1845 de eerste trein in Polen ging rijden, was het land verdeeld tussen Duitsland, Rusland en Oostenrijk. De start was in het Russische deel en het traject liep van Warschau naar Grodzisk Mazowiecki. De lijn werd doorgetrokken naar Maczki, waar hij aansloot op het Duitse en Oostenrijkse spoorweginet. Samenwerking was er in die jaren niet zo veel, met name Rusland was bang voor dreiging uit het westen.

Brief van de (Duitse) Oberschlesischen Eisenbahn in Breslau (nu Wrocław). Op de achterzijde het wapen van de maatschappij (inzet)

Toen de staat Polen in 1918 werd opgericht, bestond het spoorweginet dan ook uit losse delen, die nauwelijks aan elkaar pasten. Dat laatste moet letterlijk worden genomen omdat het voormalige Russische deel een andere spoorbreedte had dan de rest van het land. Nadat men de zaak een beetje op orde had gebracht, brak de Tweede Wereldoorlog uit. Na afloop daarvan, kon men bijna opnieuw beginnen. Veel was verwoest, een deel was men kwijtgeraakt aan Rusland en een deel kwam van Duitsland. Vanwege de enorme behoefte aan transport, floreerde

de Poolse spoorwegen na de oorlog en heeft men een behoorlijk netwerk opgebouwd.

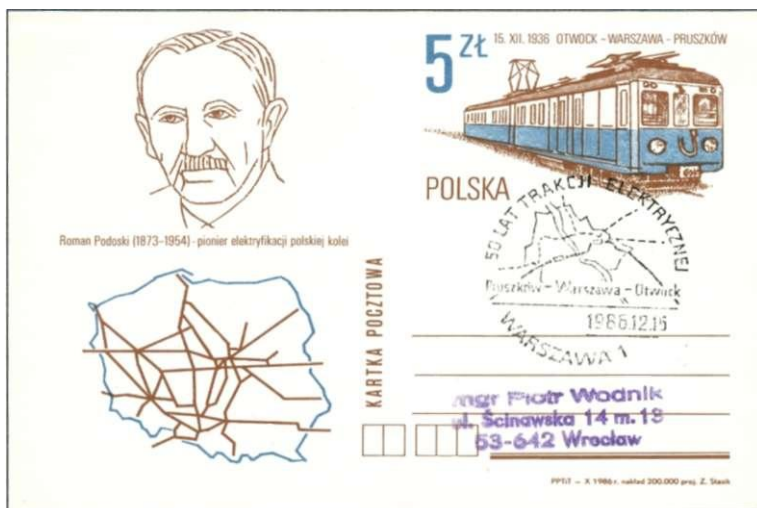
Materieel

Zoals in veel Europese landen kwamen de eerste locomotieven uit het buitenland. Maar al snel bouwde men in Polen zijn eigen stoom locomotieven. De firma Fablok in Chrzanow is een belangrijke locomotieven fabriek. Het land

Locomotief type Tr 21 gebouwd door Fablok

heeft een enorme voorraad steenkool in het zuiden van het land (Silesie) zodat de stoomlocomotieven tot in de 90-er jaren van de twintigste eeuw voor de normale dienst worden gebruikt. Na de oorlog waren ze een belangrijk export artikel.

Kaart en speciaal stempel ter gelegenheid van 50 jaar elektrificatie

Intussen is Fablok overgeschakeld op diesellocomotieven. Voor de Tweede Wereldoorlog begon men met elektrificatie maar niet op grote schaal. Na de oorlog wordt de handel met de omringende landen steeds belangrijker. Daar wordt overgeschakeld op de schone elektrische tractie en men moet daarin mee. Belangrijke verbindingslijnen tussen Oost en West Europa lopen door Polen. De elektrische locomotieven bouwt men zelf in de Pafawag fabrieken in Wroclaw. De fabriek is overigens ook een belangrijke leverancier van goederen wagons en personen rytuigen.

Personeel

Poolse ingenieurs waren niet alleen actief in hun eigen land, maar ook ver buiten de grenzen. Ernest Malinowski bouwde mee aan de Andeslijn in Peru, 's werelds hoogstgelegene spoorlijn, en Stanislaw Gzowski was betrokken bij de ontwikkeling van de spoorwegen in Canada.

Ernest Malinowski, een van de ingenieurs van de Andeslijn

Voor de Eerste Wereldoorlog was het spoorwegpersoneel een van de pijlers bij de opstanden tegen Rusland. Ook nu nog zijn zij goed georganiseerd en worden er jaarlijks Dagen van het Spoorwegpersoneel gehouden. Een onderdeel van deze dagen zijn sportwedstrijden. Filatelisten kunnen hun hart ophalen aan de vele gelegenheidsstempels vanwege deze dagen.

Stempel "Dag van het Spoorwegpersoneel"

Conferenties

Zowel nationaal als internationaal is regelmatig overleg nodig om zaken op elkaar af te stemmen. Voor internationale conferenties is Polen

Zegel en stempel ter gelegenheid van de Conferentie over dienstregelingen in Krakow

regelmatig gastheer. Bekend is de zegel en speciale afstempeling voor de conferentie over dienstregelingen in 1948. Daarnaast zijn er regelmatig binnenlandse conferenties waarbij men gelegenhedsstempels gebruikt.

J. Mulder

Literatuur

Boek uitgegeven ter gelegenheid van het 150 jarig bestaan van de Poolse Spoorwegen.

Noviopostje

Ik zoek van elk PTT-Post formulier een gebruikt exemplaar. Bovendien filatelistische literatuur en boekjes met topografische of geschiedkundige beschrijvingen van plaatsen in Gelderland, Brabant en Limburg. Aanbiedingen aan H. Geurts, tel. 0486-476111.